

۲۰۱۸/۱۱/۱۵

سید صابر ابراهیمی

آیا روسیه میتواند در برقراری صلح افغانستان کمک کند؟

در سال ۲۰۰۱ روسیه از عملیات نظامی امریکا در افغانستان پشتیبانی کرد که در نتیجه آن، رژیم طالبان

سرنگون گردید و نظام جدید روی کار آمد. پس از آن، روسیه از سیستم جدید حمایت کرد و در تلاش‌های بازسازی افغانستان که شامل آموزش نیروهای امنیتی افغان، تهیه تجهیزات نظامی، حمایت از فعالیت‌های مشترک مبارزه برضد مواد مخدر با امریکا و فراهم آوری بعضی از کمک‌های انکشافی را نام برد. با این

حال، کشمکش‌های که در سال ۲۰۰۱ میلادی در افغانستان آغاز گردیده بود به ۱۷ سال طول کشیده است. اکنون، طالبان به عنوان نیروی ظهور کرده اند که بر بیش از نیم خاک کشور نفوذ دارد. در حالی که به نظر می‌رسد جنگ به بن بست خورده، افغانستان، ایالات متحده امریکا و قدرت‌های منطقه ای تلاش دارند تا راه حل سیاسی پیدا کنند. روسیه نیز به سهم خود تلاش می‌کند به طالبان دسترسی پیدا کرده و در رابطه به پروسه صلح فعالیت‌هایش را آغاز کند، با این همه، در مورد اقدامات روسیه نسبت به پروسه صلح با طالبان و نتیجه پایانی تلاش این کشور ابهام وجود دارد.

در سال ۲۰۱۶، روسیه چندین نشست‌های را میان کشورهای همسایه افغانستان برگزار کرد که تحت نام پروسه مسکو یاد می‌گردد. از افغانستان حتی در این نشست‌ها دعوت نگردید و تنها کشورهای چین، روسیه، پاکستان در آنها اشتراک ورزیدند. در سال ۲۰۱۷ افغانستان، هند و چندین کشورهای آسیای مرکزی در آن افزوده شد. امریکا در یکی از این نشست‌ها هم حضور نداشت و به آن به عنوان نشست‌های که در آن ابهامات وجود دارد نگاه می‌کرد.

در سال ۲۰۱۸ میلادی، دیدار سه جانبه برای سومین بار برگزار گردید که از طالبان نیز دعوت شده بود. دولت افغانستان با فرستادن چند نماینده از شورای عالی صلح در این نشست شرکت کرد و از گروه طالبان به عنوان یک طرف مساوی دعوت شده بود و از سوی دیگر، گروه طالبان نیز گفتگوی مستقیم با دولت افغانستان را رد کردند. برای کابل مشروعیت این نشست ضعیف به نظر می‌رسد، و امریکا نیز از پروسه کابل حمایت می‌کند.

اشتراک کنندگان هنوز به توافقی مبنی بر اینکه موضوع و هدف این نشست چه باشد به نتیجه ای دست نیافته اند. رابطه روسیه با طالبان تازه نیست و به سال ۲۰۰۵ میلادی بر می‌گردد. روسیه مکرراً متهم شد که معلومات استخباراتی را با طالبان شریک ساخته و حدس و گمان‌های وجود دارد مبنی بر اینکه که روسیه طالبان را تجهیز نظامی کرده است. ممکن این ادعاها درست و یا غلط باشد اما ارتباط روسیه با طالبان به این گروه کمی مشروعیت بخشیده و سبب تقویت آنها آنهم در زمانی که دولت افغانستان خود می‌توانست به این مشروعیت دست یابد گردیده است. بر علاوه، گفته‌های وجود دارد که روسیه با شماری از جنگ سالاران افغان، در شمال این کشور نیز در ارتباط بوده است.

ابهامات زمانی که روسیه مانورهای نظامی با پاکستان را در امتداد سرحد با افغانستان راه اندازی کرد، بیشتر گردیده است. شماری از افغان‌ها نگرانند که مبادا افغانستان یک بار دیگر به میدان جنگ قدرت های بزرگ و این بار میان امریکا و روسیه بدل گردد زیرا این می‌تواند افغانستان در وضعیت بدتر از جنگ جاری که در آن قرار دارد بدل کند.

نگرانی اصلی مسکو در افغانستان ارتباط به گسترش گروه دولت اسلامی شاخه خراسان و قاچاق مواد مخدر به شمال کشور ارتباط دارد. این نگرانی‌های موجه است، روسیه گفته است که ارتباط این کشور با طالبان در راستای حفاظت از شهروندان این کشور در افغانستان و خاتمه جنگ در این کشور می‌باشد. با این حال، روسیه در افغانستان منافع ثابت نداشته است که از آن محافظت کند و همچنان همکاری این کشور با طالبان تاثیر چندانی روی میزان خشونت در کشور نداشته است. روسیه ای را که از طالبان در جنگ بر ضد داعش استفاده می‌کند را رد کرده است. طالبان افغان بخاطر تثبیت کردن جایگاه خود تنها بر افغانستان تمرکز دارند در حالی که داعش به نظر می‌رسد تهدید فرا منطقه ای با اجندای جهانی می‌باشد.

کابل تاکید دارد پروسه صلح افغانستان باید افغان محور بوده و توسط افغان‌ها رهبری و مدیریت شود، اما انعطاف پذیری را در خود داشته باشد. افغانستان به شکل محتاطانه ای به تلاش‌هایی خیر مقدم گفته است که در آن پروسه صلح واقعی که در آن طالبان نیز شامل باشند. در اواخر سال ۲۰۱۲ میلادی این گروه با شماری از جریان‌های افغان و ناظرین بین المللی در چنتلی فرانسه دیدار کردند و در سال‌های اخیر در اوسلو و مکان‌های دیگر دیدار داشتند و گفتگوهای پیشبینی شده در ماری پاکستان در سال ۲۰۱۵ نیز صورت گرفته است.

در ماه فبروری سال ۲۰۱۸ رییس جمهور افغانستان نقشه راه صلح ای را اعلام کرد، در این نقشه راه پیشنهاد مشخص تر در قسمت به رسمیت شناختن طالبان به عنوان یک جریان سیاسی برای بازگشت به صلح و گفتگوهای بیشتر صلح در شهرهای مکه، تاشکند و جاکارتا و مکان‌های دیگر گنجانده شده است. این تلاش‌ها نشان داد که افغانستان به اهمیت ایجاد توافق بین المللی برای برقرار صلح در کشور و شامل ساختن طالبان به جریان سیاسی نگاه می‌کند. با این حال، روندهای سیاسی که دارای دست آوردهای کوتاه مدت می‌باشد می‌تواند نتیجه منفی در پی داشته باشند.

ایالات متحده نیز مخالف تلاش‌های که در راستای همکاری های منطقه ای در افغانستان صورت می‌گیرد نیست. وزارت امور خارجه امریکا زلمی خلیلزاد سفیر اسبق و دیپلمات را به عنوان فرستاده خاص برای پروسه صلح افغانستان فرستاده است. خلیلزاد به کشورهای منطقه سفر کرده و با قدرت‌های منطقه از جمله پاکستان، عربستان

سعودی، امارات متحده عربی و قطر دیدارهایی داشته است. واشنگتن نیز با طالبان در ارتباط است که شامل ارتباط رسمی مستقیم با دفتر سیاسی طالبان در دوهه می‌باشد.

در مورد مذاکرات ایالات متحده و روسیه در باره افغانستان، پیشرفتی نداشته است. امریکا پروسه مسکو را رد کرده و روی گزینه بدیل آن که پروسه صلح کابل می‌باشد تأکید دارد. روسیه از سوی دیگر، بر مفید بودن پروسه صلح این کشور اسرار دارد. در زمانی که روابط روسیه - امریکا روی حوزه‌های مختلف که شامل اختلاف نظر در مورد سوریه، اوکراین و پیمان منع راکت های میان برد می‌باشد، افغانستان یکی از محدود حوزه‌هایی است که دو کشور می‌توانست در آن همکاری کنند.

روسیه نگرانی‌هایی امنیتی که شامل تروریسم فرا منطقه ای و قاچاق مواد مخدر می‌باشد که این دو فکتور نگرانی‌هایی امنیتی افغانستان و امریکا را نیز تشکیل داده و با همدیگر همخانی دارد. به این دلیل، تلاش‌های مسکو زمانی می‌تواند سودمند باشد که به صورت درست و همگام با تلاش‌های دو کشور افغانستان و امریکا تنظیم گردد، زیرا این کشورها طرف‌های مهم جنگ در افغانستان هستند. حال مذاکره با طالبان به دلایل بشردوستانه و آغاز مذاکرات صلح یک پروسه ضروری پنداشته می‌شود. آدرس‌های که بتواند این گروه را متقاعد به حاضر شدن در میز مذاکرات صلح نماید می‌تواند سبب اخلاص در ثبات مورد نیاز افغانستان گردد.

تلاش‌های صلح روسیه باید براساس نیازهای افغانستان عیار شود که شامل آغاز مذاکرات، رسیدن به یک راه حل سیاسی و در نهایت صلح و سپس حفظ صلح می‌باشد. این موجب تشویق طالبان می‌شود که به میز مذاکره حاضر شوند بدون اینکه دولت افغانستان را تضعیف کنند. افغانستان زمانی می‌تواند به صلح دسترسی و از آن حفاظت کند که قادر به حکومت باشد و به مردم این کشور پاسخگو بوده و به عنوان یک عضو مسئول جامعه بین المللی عمل نماید. افغانستان تا زمانی به ثبات دست نخواهد یافت که بازیگران به گروه‌های غیر دولتی برای دست یافتن به منافع شان تکیه نمایند.

پایان